

vulkancic.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
THE LEGEND OF PODKIN ONE-EAR
by Kieran Larwood

Copyright © Kieran Larwood, 2016
All rights reserved.
First published in the UK 2016 by Faber & Faber Limited.
Prava za srpsko izdanje © 2023 Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-04934-3

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

LEGENDA
o Podkinu
Jednouhom

KIRAN LARVUD

Prevela Branislava Maoduš

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2023.

Za Ameli

PRVO POGLAVLJE

Bard na Trnovo veče

K*rc, krc. Krc, krc.* U noćnoj tišini odzvanja zvuk teških koraka.

Debeli beli prekrivač pokriva široke padine pojasa brda poznatih kao Veprova brda. Mesečina pleše po njemu, svetluca ovde-onde na nanosima kao da je neko čitav krajolik posuo dijamantnom prašinom.

Savršen je – netaknut, izuzev onih tankih obrisa tragova koji se spuštaju sa brda prema zaleđenoj šumi pod njima.

Krc, krc. Krc, krc, odjekuju koraci onoga što prti stazu. Poguren je i umoran, kroz sneg se probija pomoću dugačkog štapa. Mogao bi to biti starac, da nije prošlo mnogo stotina meseci otkako su ljudi hodali ovom zemljom. Priđite bliže i videćete da je to zec i da hoda uspravno, kao što su to ljudi nekada činili, ušiju skrivenih pod kapuljačom teškog kožnog ogrtača ispod koje divljim očima posmatra ponoćni zimski svet.

Gusto krzno na licu i rukama obojeno je plavim spiralama i šarama koje ga obeležavaju kao barda. Putujućeg

pripovedača. Lutalicu bez ičeg svog osim iznošene, prašnjave odeće i glave pune pripovedaka i priča: starih, novih, krnjih i dopunjenih. Gotovo svih koje ste ikada čuli i još mnogih drugih koje bi tek trebalo da se ispričaju.

Ne brinite što je on napolju u tako studenoj noći. Njegov zanat obezbeđuje mu prijem u svaku jazbinu. Ovo su zakon i tradicija u svih Pet kraljevstava Lanike, i jao svakome ko ih ne poštuje.

Krc, krc. Krc, krc. Dah mu se magli i ostaje iza njega dok se probija kroz sneg. Poslušajte pažljivije i čućete ga kako, sa svakim teškim korakom, kune sebi u bradu. Poslušate li još pažljivije čućete kako drvene perle oko njegovog vrata udaraju i kuckaju. A koštane drangulije i kese o pojasu se sudaraju i zveckaju.

Korača odlučno, kao da mora negde biti a već kasni. Ali kuda on mora da stigne? Nema ničega osim snega i drveća odavde pa sve do horizonta. Dok se, naravno, ne setite da je on zec. Zečevi žive pod zemljom, u jazbinama i tunelima, toplim i bezbednim, daleko od zimskog leda i mraza.

I upravo tamo i ide. U šumu i između drveća dok se ne zaustavi pred ogromnim dvokrilnim ulaznim vratima u padini malog brda. Iza njih se nalazi Bagremova jazbina, i bolje bi im bilo da mu prirede toplu dobrodošlicu jer će u protivnom doći do ozbiljne nevolje.

Bum, bum, bum! Lupa krajem štapa o hrast i čeka odgovor.

U vreme kada su zečevi bili mala, uplašena bića, jazbine su bile tek nešto više od skupine rupa i tunela pod zemljom. Sada, u ovo novo doba, one su potpuno drugačije: pod zemljom su, sasvim skriveni od pogleda, podignuti čitavi gradovi i sela.

Bard je znao da se iza tih drvenih vrata nalaze jazbine za gnezda i pijace, radionice, hramovi, biblioteke, ostave, špajzovi i tuce kuhinja da ih sve nahrane. Biće tu vojnici i iscelitelji, sluge, kuvari, kovači, ткаči, krojači, grnčari i slikari. Stari zečevi, mladi zečevi, siromašni i plemeniti. Sve oblasti društva skrivene u udobnim, bakljama obasjanim podzemnim kućama; i sve je ovo podignuto oko središta svake jazbine: dugojame, velike svečane dvorane sa ogromnim kaminom, redovima stolova i gotovo uvek sa muzikom. Muzika, buka i veselje – to zečevi vole. Pogotovo noćas, jer je Trnovo večer: noć kada se zimska kratkodnevica proslavlja posebnom gozdom i raduje se darovima koje će ujutru ostaviti tajanstveni Trnov Zeka.

I priče, razume se. Posebne priče koje priča putujući bard – ako ikada uđe ovamo.

Bum, bum bum! Ponovo lupa na vrata i sprema se da udari i treći put kada čuje prigušen glas s druge strane.

„Evo, evo, strpi se malo, dolazim!“ Čuje se još poneka reč o glupanima koji su napolju u ovakvoj noći, no na sreću teško drvo upija većinu. Najzad se vrata uz škripu otvaraju prosipajući zlatnu svetlost baklji na sneg, pa kroz njih proviruje lice kršnog zeca-ratnika.

„Ko si, za ime boginje, sad pa ti?“, pita streljajući pogledom neznanca. Ispod kapuljače mu pogled uzvraćaju svetlozelene oči.

„Zar je to način da se dočeka bard koji je došao da priča priče na Trnovo večer? Zar se tako stari običaji čuvaju u Bagremu?“

I premda je zec-ratnik veličine omanje oklopljene planine, nešto u bardu ga tera da malčice zadrhti. „Izvinite, gospodine“, kaže, pa ramenom šire otvara vrata. „Uđite i podelite sa nama ognjište u ovoj Srednjozimskoj noći.“

„Srednjozimskoj, tikvane“, ispravlja ga bard, pa stupa na svetlost baklje i na toplo. Vrata jazbine se zatvaraju za njim i on uz drhtaj otresa sneg sa ogrtača. „A sada, kojim putem do vatre?“ Zatim korača popločanim hodnikom kao da je bio ovde već stotinu puta.

„Šta li je srednjozimski tikvan?“, gundā zbunjeni stražar pre nego što se okrene da potrči za bardom.

Baš kao što je jazbina pažljivo sagrađena oko dugojame u središtu, zečevi u njoj su okupljeni oko svog poglavice. On je vođa plemena kao što je to pre njega bio njegov otac, i kao što će biti njegov sin nakon njega. Zajedno sa suprugom donosi sve odluke koje su u vezi sa jazbinom, rešava sve rasprave i organizuje sve gozbe i svetkovine.

U Bagremu je poglavica Hjubert Plećati. Krupni ovnoliki zec zaobljenog stomaka sa krznom koje ima braon-bele fleke, ušiju oborenih do kolena i sa stomakom na kom kuća može da se sagrađi. Sedi na svom prestolu na čelu trpeze, trnova kruna mu je na glavi, dok mu tunika na velikom dvobojnom stomaku puca po šavovima. Peva veselu pesmu o Trnovom Zeki, koji nije izlazio iz svoje jazbine, dok zečići sede kraj njegovih nogu i smeju se. Utihne kad ugleda barda, pa ustaje i podiže rog za piće u znak pozdrava.

„Dobro došao, barde!“ viče glasom od kog sipi zemlja sa tavanice. „Dobro došao na Trnovo veče!“

„Tako je već red“, mrmlja bard, pa svlači s ramena kožni ogrtač. Kapuljaču ne skida, ali svetlost vatre ipak otkriva spirale i krugove plavo obojenih šara na krznu njegovih golih ruku.

„Mislili smo da nećeš stići“, kaže Hjubert. „No, Trnovo veče je puno iznenađenja. Hoćeš li pevati za večeru?“

Bard se smeje. „Moj glas je suviše star i napukao za pevanje.“ Seda pored vatre, pa greje ruke. „Ali biste mogli da me ubedite da vam ispričam priču ili dve.“

„Donesite mu hranu! Brzo, hajde“, viče Hjubert trzajući ušima ka peharnicima. Oni se žurno udaljavaju, pa se vraćaju nekoliko trenutaka kasnije sa činijom hranjive supe od repe i tanjirom kukuruznog hleba. Bard se prihvata jela kao izgladneo zec, pa kad završi, obriše usta šapom.

„Rekao bih da ovo zaslužuje priču“, kaže. „Šta biste želeli da čujete?“

Zećići mu se guraju kraj nogu i svi uglas viču: „Priču o Beozeki!“, „Zecu ribaru!“, „Podkinu Jednouhom!“

„Da li ja to čuh da neko reče Podkin Jednouhi?“, upita bard, pa se povuče dublje u stolicu. „Podkin Rogati Kralj? Podkin Mesečev Jahač? Podkin od magičnog noža?“ Malecki na to klimaju glavom i ciče od uzbuđenja, a bard prekršta oslikane ruke i cima bradu.

„Znam poneku priču o njemu, ali one su drugačije od onih koje ste *vi* čuli. Neću pričati o plamenu iz očiju i rvanju golim rukama sa džinovskim zečevima. Ništa slično.“

„A kakve ćeš priče pričati, barde?“, „Zašto su drugačije?“, „Zašto neće biti vatre iz očiju i džinova?“, nižu se pitanja.

„Drugačije su“, kaže, „jer su istinite. A zato što vatra iz očiju ne postoji nigde osim u bajkama i glavama budalastih mladih zečeva.“ Bard maše rukom tražeći tišinu, pa otpočinje.

DRUGO POGLAVLJE

Najgore Trnovo veče

Gvozdeni. Najpre morate znati nešto o *njima*. Danas su, hvala boginji, samo ružno sećanje. Nešto čega se dečica plaše noću. Ali u vreme kada su vam bake i deke bili mladi, zečevi su živeli u većitom strahu od ovih čudnovatih jahača, od škripe metala u noći i odjeka njihovih zastrašujućih ratnih rogova.

Gvozdeni.

Niko ne zna kako su nastali, samo da su prvi put viđeni u maloj jazbini po imenu Peskoviti izvor, gore u severnom delu Enderbija, gde se Crvena reka uliva u more.

Tu je živelo krotko pleme zečeva. Samurovi zečevi sivog krzna koji su voleli ribolov, jedrenje i brodogradnju. Nikada nisu izazivali nevolje i niko nije obraćao mnogo pažnje na njih. Dok se jednog dana – sve nije promenilo.

Neki kažu da je u reci bilo nečega što im je dospelo u krv. Drugi govore da su kopali preduboko i naišli na nešto prokleta i otrovno. Treći kažu da je to delo veštica. Ma

koji razlog bio, preko noći su prestali da budu sivi zečevi iz Peskovitog izvora i pretvorili se u nešto drugo. Nešto zlo i neprirodno.

Najpre se jazbina izmenila – u početku tek malčice – dok najzad iz nje nisu izbili veliki metalni šiljci koji su štrčali poput otrovnih bodlji bodljikavog praseta, i sama zemlja oko jazbine bila je crna i spaljena. Vode Crvene reke postale su crne i otrovne. Životinje koje su živjele u šumi i vodi ili su uginule ili postale izopačene i naopake. Svet je jazbinu sada počeo da zove Ada šiljaka i držali su se podalje od nje. No, to im nije pomoglo.

A onda su se vratili i stari zečevi iz Peskovitog izvora, samo što ih sada ne biste prepoznali. Od glave do pete su bili u gvozdenom oklopu. Gvožđe – metal sa kojim je zečevima nemoguće raditi, a pritom je još i otrovan po samu Boginju.

Zečevi iz Peskovitog izvora ne samo da su ga oblikovali i izlivali već su se nekako i sjedinili s njim. Činilo se kao da je metal probio njihovu kožu i stopio se s njom. Kolao im je venama i izlivao se u oči, zbog čega su one bile prazne i rđavocrvene boje. Zečevi su pomoću metala savijali i oblikovali i druga bića oko njih: glupe džinovske pacove, koje svi zečevi koriste kao tovarne životinje, i crne vrane iz obližnjih šuma. *Njih* su izopačili i pretvorili u bučna jata zarđalih metalnih harpija.

Kada su izlazili iz Ade šiljaka na svojim pacovima, dolazili su da proždiru i razaraju. Svi koji su ih se plašili zvali su ih – Gvozdeni.

Ako bi vam došli u jazbinu, to je bio kraj – usmrtili bi poglavicu i njegove sinove. Pokidali ratnike na komade. A

zatim bi polovinu vas odneli da vas *promene* u – boginja sama zna šta. Ostali bi proveli bedne živote hraneći svoje nove gospodare ne znajući nikada kada će i njih same uz jauke odvući u noći.

Bilo je to mračno vreme zečjeg roda, to hoću da vam kažem.

I u tim danima je živio Podkin Jednouhi. Nije on tada bio junak: nije usmrtio nijednog džinovskog zeca, niti je okupio bandu pljačkaša, nije čak ni počeo da se bavi mišlju da spasa deve. Zapravo, bio je tek mladi zec, osam leta star. O, i imao je još uvek oba uha.

Podkin je bio sin Lopkina, poglavice Manberi jazbine. To je značilo da će jednog dana i on sam postati poglavica, baš kao što je bio i otac njegovog oca, i *njegov* otac... sve do vremena kada je Boginja stvorila dvanaest plemena. Za sada se to činilo daleko, i njemu se baš tako dopadalo.

Imao je stariju sestru po imenu Paz, koja je volela da mu zapoveda što je više mogla, i maleckog brata Puka, koji nije radio bogzna šta, osim što je žvakao sve što mu je palo pod šapu i tražio supu.

Pomislili biste da je Podkin već kao mladi zec pokazivao znake junaštva – veštinu sa mačem, možda. Hrabrost, srčanost, mudrost, odlučnost.

Pogrešili biste.

On je zapravo bio najlenji i najrazmaženiji sin poglavice u svih Pet kraljevstava! Barem je to bio do početka ove priče. Mada je njegov otac dao sve od sebe da ga časovima istorije, zečjih predanja i ratovanja pripremi za vođstvo, Podkin je silno uživao u izbegavanju ovih časova. Vešt je bio samo u

sanjarenju i dremanju, i pošteno rečeno, u tome je bio mnogo dobar. Svi učitelji su očajavali zbog njega, ponajviše siroti Melfri, učitelj oružja koji je tri puta, ili čak i više, digao ruke od podučavanja Podkina. Mladi zec jednostavno nije bio zainteresovan da radi ono što se od njega očekivalo.

I tako se desilo da je na Trnovo večer – po svemu nalik na ovo – Podkin Jednouhi (premda je u ovom trenutku preciznije rečeno bio Dvouhi) sedeo na gornjem spratu drvene galerije koja se pružala obodom dugojame u Manberiju. Lenjo je gurao vozić, žvakao ukradeni komad kukuruznog hleba i maštao o Trnovom Zeki, koji će te noći doći u posetu (sa džakom poklona, nadao se). Hoće li dobiti drvene vojnike koje je tražio? Ili igračku mač i štit? Ili će se razočarati kada dobije loše ispletenu vunenu tuniku kao prošle godine?

„Šta radiš ovde, Pode?“ Njegova sestra se na prstima popela uz stepenice i sada ga je prostrrelila pogledom. U naručju je nosila njihovog mlađeg brata Puka, koji je žvakao šargarepu. „Majka me poslala po tebe. Spremaj se da serviraju supu od repe i zaigraju trnovo kolo. Trebalo bi da si tamo jer si ti sledeći *poglavica*.“

Paz je teško padalo to što nikada neće biti na čelu jazbine, premda je bila najstarija. No, pravedna ili ne, tradicija je nalagala da jazbinu preuzme prvi sin.

Podkin je namerno zevnuo. „Trnovo kolo. Kako uzbuđljivo.“ Uzeo je Puka od nje, pa ga zagolicao po stomaciću. Čuo je zvuke proslave iz dvorane i nije imao ni najmanju želju da se pridruži. „Molim te da se skloniš, pa da pohitam niz stepenice i počnem da se ponašam kao paradno grlo.“

„Ako ne siđeš, bićeš u nevolji“, rekla je Paz. „Imaš li predstavu šta je potrebno da bi bio poglavica? Niko neće hteti da sledi gospodara koji vreme provodi tako što golica mlađeg brata, igra se igračkama, skriva po čoškovima i sanjari.“

Podkin je dunuo, pa trznuo ušima prema sestri. „Ti si samo ljubomorna jer misliš da bi bila bolji poglavica od mene.“

„Pa i bih, zar ne? To je svima jasno.“ Paz je počela da nabraja na prste: „Najstarija sam. Radim ono što mi otac i majka kažu. Idem na sve časove umesto da se skrivam na livadi i berem bele rade kao neki slinavi zanesenjak pacovske pameti. Da ima pravde, devojkama bi trebalo dozvoliti da postanu poglavice umesto derištima koja to ne zaslužuju, kao što si ti!“

Podkin se spremao da skoči na Paz i povuče je za uši kada se oglasila sirena jazbine. Tri mlada zeca pojurila su ka ivici galerije i pogledala u dvoranu. Vojnici su grabili koplja i štitive, decu su poterali u čoškove, a njihov otac – poglavica Lopkin – koraćao je ka ulazu u jazbinu vukući mač sa sobom. Veliki srebrni široki mač za koji su svi verovali da je magičan.

„Tnov Zeka! Tnov Zeka!“, povikao je Puk pokušavajući da se oslobodi.

„Nije to Trnov Zeka“, rekao je Podkin zaboravivši na svađu sa Paz. „Pre će biti da je nevolja. A nevolja ne ostavlja noću poklone pred vratima jazbine.“

Pod njima se iz mase podizao uplašeni žamor. „Jahač“, „Usamljeni jahač dolazi“ i „Jahač u oklopu... *gvozdenom* oklopu“. Čulo se najzad i: „Gvozdeni! Gvozdeni su ovde!“

Ovaj poslednji povik izazvao je masovnu paniku. Podkin je video oca kako viče, ali je graja progutala njegov glas.

Jazbina je bila nasmrt uplašena, gubila je glavu. Ovo je bio trenutak kada joj je poglavica zaista bio potreban: neko da ih sve predvodi. Pod je gledao kako Lopkin udiše duboko, a zatim svojim silnim zapovednim glasom urla: „*Tišina!*“

Svi u dugojami su se istog časa zaledili, stotine uplašanih očiju se okrenulo prema Lopkinu, koji je stajao među njima sa srebrnim mačem koji je bleskao.

Pustio je da se tišina otegne još jedan trenutak pre nego što je progovorio najmirnijim mogućim glasom.

„Približava se jahač, to je istina. I istina je da je Gvozdeni. Ali sam je, i nosi belu zastavu mira. Pustićemo ga da uđe da vidimo šta ima da kaže.“

Jazbinom je odjeknuo zvuk otvaranja teških hrastovih ulaznih vrata. Zečevi u dugojami su se priljubili uza zidove. Podigli su koplja, zadržali dah. Nešto se probijalo kroz predvorje.

„Hoće li sve biti u redu, Paz?“ prošaputao je Podkin. Oduvek se divio svom visokom, moćnom ocu. Oduvek mu je on delovao nepobedivo – barem do sada.

„Ne znam“, odgovorila je Paz. „Otac ima svoj mač...“

Pogled u njenim očima je bio dovoljan da se Podkin po prvi put u svom kratkom životu zaista uplaši.

Poglavica Lopkin je u tami tunela doviknuo tradicionalni pozdrav: „Uđi, neznanče, i budi dobrodošao na Trnovo večer.“

Zveket metala.

Škripa.

Struganje metala praćeno udarom teških kožnih čizmi. Činilo se da je jahač sjahao sa onoga što ga je nosilo i sada

je tunelom išao pešice. Sto pedeset nasmrt uplašениh zečeva zadržalo je dah.

Zveket metala.

Škripa.

Puk je počeo da cvili. Sada su videli da se nešto kreće u tami tunela. Baklja iz dvorane obasjala je metal i odbila se od njega u narandžastom odblesku.

„Uđi!“, ponovo je doviknuo Lopkin. „Ne želimo ti zlo!“

Uz poslednje škripavo struganje, iz tunela je iskočila prilika, pa se spustila tačno u krug ratnika.

Svi zečevi su čuli zastrašujuće priče o Gvozdenima, ali ih nijedna nije verno prikazala.

To više nije bio zec. Ako je to ikada i bio, sada je bio nešto sasvim drugo. Šetajuća gomila metala i mesa probodena rđavim šiljcima i klinovima. Oklop mu se preklapao u pločama nazubljenog, ulubljenog metala, prošaranog rđom i flekama suve jarkocrvene boje koje su mnogo podsećale na sasušenu krv.

Glavu mu je potpuno pokrивao šlem prekriven okrutnim šiljcima nalik na krhotine i savijenim metalnim rogovima koji su gotovo strugali po tavanici. Iz senovitih proreza za oči sijale su dve mutne ljubičaste zenice – prazne i isprskane rđavocrvenim žilicama.

Podkin se toliko plašio da je želeo da zaplače. A najgore od svega bio je crni nazubljeni gvozdeni mač. On i lobanje koje su mu visile s pojasa. Zečje lobanje, sasvim išarane runama zlog izgleda. Lobanje svih veličina, pa i one koje su delovale kao dečje.

Gvozdeni je okretao glavu tamo-amo, odmeravao stanovnike jazbine pre nego što je pogled vratio na samog Lopkina.

„Ne želim tvoju dobrodošlicu.“ Duboki glas odjekivao je iz gvozdene ljušture. Hladan, gvozdeni glas ubice. „Došao sam da ti kažem da ću uzeti tvoju jazbinu. Nju i tvoje magično oružje.“

Istog časa sva koplja podigla su se prema oklopljenom uljezu. Gvozdeni je malčice nagnuo glavu u stranu, kao da je znatiželjan, pa se sagnuo i tri puta udario mačem o pod.

Začula se tutnjava duboko ispod zemlje.

Pod dugojame počeo je da podrhtava, a delovi da pucaju i da se drobe. Zečevi Manberija su se pribili uza zidove kada su gomile blata izbile nagore razbijajući podne ploče u komade i prevrćući stolove i klupe. Iz zemlje su među njih počeli da izlaze Gvozdeni u oklopima. Izbijali su iz zemlje i prosipali reke blata sa gvozdenih ramena ukrašenih šiljcima, i sve to na nemi užas zečeva iz Manberija. Pet, deset, petnaest i više, a svaki je od glave do pete bio u nazubljenom rđavom oklopu i vitlao sekirom ili mačem.

„Ova jazbina je sada naša“, rekao je prvi Gvozdeni glasom nalik na metalnu škripu njegovog oklopa. „I lišićemo života svakoga ko bude drugačije mislio. Tako kaže poglavica svih Gvozdenih.“

„Skramašenče“, rekao je poglavica Lopkin. Ime gospodara Gvozdenih bilo je dobro poznato među zečevima i izazivalo je silan strah.

Lopkin je podigao srebrni mač, pa zauzeo borbeni stav. „Skramašenče – izostavi moj narod iz ovoga. Rešićemo ovo među nama.“